

Fagráð um velferð dýra

Ársskýrsla 2019

Matvælastofnun (apríl 2022)

Um fagráð um velferð dýra

Fagráð um velferð dýra starfar samkvæmt 5. gr. laga um velferð dýra nr. 55/2013. Fagráðið hefur aðsetur hjá Matvælastofnun, sem leggur því til vinnuáðstöðu og starfsmann með sérfræðiþekkingu á sviði ráðsins. Yfirdýralæknir er formaður fagráðsins en aðrir fulltrúar skulu skipaðir af Bændasamtökum Íslands, Dýralæknafélagi Íslands, Dýraverndarsambandi Íslands og Siðfræðistofnun Háskóla Íslands. Hlutverk ráðsins er eftirfarandi:

- að vera Matvælastofnun til ráðuneytis um stefnumótun og einstök álitæfni er varða málefni á sviði velferðar dýra,
- að veita Matvælastofnun umsögn um umsóknir vegna dýratilrauna,
- að fylgjast með þróun dýravelferðarmála og upplýsa Matvælastofnun um mikilvæg málefni á sviði velferðar dýra,
- að taka til umfjöllunar mál á sviði velferðar dýra að beiðni einstakra fagráðsmanna.

Eftirtaldir skipuðu fagráð um velferð dýra árið 2018:

- Sigurborg Daðadóttir, yfirdýralæknir, formaður, skipuð án tilnefningar
- Erna Bjarnadóttir, búfjarkandídat og hagfræðingur, tilnefnd af Bændasamtökum Íslands, Varamaður: Baldur Helgi Benjamínsson, búfjárfæðingur, tilnefndur af sama,
- Katrín Andrésdóttir, dýralæknir, tilnefnd af Dýralæknafélagi Íslands, Varamaður: Grétar Hrafn Harðarson, tilnefndur af sama,
- Ólafur Dýrmundsson, Ph.D í búfjárfæðum, tilnefndur af Dýraverndunarsambandi Íslands, Varamaður: Hallgerður Hauksdóttir, formaður Dýraverndunarsambands Íslands, tilnefnd af sama,
- Henry Alexander Henrysson, heimspekingur og kennari í siðfræði, tilnefndur af Siðfræðistofnun HÍ, Varamaður: Guðbjörg Rannveig Jóhannesdóttir, nýdoktor hjá Heimspekistofnun HÍ, tilnefnd af sama.

Sigríður Björnsdóttir, sérgreinadýralæknir hjá Matvælastofnun annast faglegt mat á umsóknum um dýratilraunir og veitir ráðinu umsögn og fræðslu um hverja þeirra. Sigurjón Njarðarson, fulltrúi yfirdýralæknis er starfsmaður ráðsins, annast boðun funda, útteilingu fundargagna, ritun fundargerða auk annars sem til fellur.

Samkvæmt lögum um velferð dýra ber fagráði að halda gerðarbók um störf sín. Frá árinu 2017 hefur það verið gert með því að birta fundargerðir þess á heimasíðu [Matvælastofnunar](#).

Fagráð um velferð dýra hefur sett sjálfu sér verklagsreglur. Þær má nálgast á vefsvæði ráðsins á heimasíðu Matvælastofnunar.

Stefnumótun og einstök álitæfni er varða málefni á sviði velferðar dýra

Það er eitt af hlutverkum ráðsins að vera Matvælastofnun til ráðuneytis um stefnumótun og einstök álitæfni er varða málefni sviði velferðar dýra.

Samkvæmt lögum um velferð dýra er Matvælastofnun skylt að leita álits fagráðs um stefnumótandi ákvarðanir á sviði dýravelferðarmála. Voru alls þrjú erindi þess eðlis:

- Afdrif hreinkálfa veiddra kúa.
- Kröfur um réttindi ábyrgðamanna dýratilrauna.
- Innflutningur hunda og katta

Hvert þessara efnisliða fékk sjálfstæða umfjöllun fagráðs auk málefna sem sneru að þóknun. Um niðurstöður þess, ályktanir, áskoranir og tilmæli má lesa um í fundargerðum ráðsins.

Umsagnir um umsóknir vegna dýratilrauna

Matvælastofnun ber skylda að leita umsagnar fagráðs um velferð dýra áður en leyfi til dýratilrauna eru afgreidd. Samkvæmt reglugerð um vernd dýra sem notuð eru í vísindaskyni telst tilraun vera leyfisskyld ef hún kann að valda dýrinu sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegum skaða sem jafngildir eða er meiri en það sem skapast af nálarstungu í samræmi við góðar starfsvenjur í dýralækningum.

Með setningu laga um velferð dýra var í fyrsta sinn á Íslandi viðurkennt af löggjafa að dýr væru skyni gæddar verur. Þá er bannað með sömu lögum að misbjóða dýri eða fara illa með þau á annan hátt. Það liggur því í hlutanna eðli að tilraunir á dýrum eru undantekningar á þessum meginreglum laganna. Þrátt fyrir miklar framfarir við þróun og framleiðslu ýmissa afurða, s.s. lyfja, lækningatækja, læknisumbúða of.l. eru tilraunir á lifandi dýrum enn mikilvægur liður í slíku starfi. Það vegast því alltaf á sjónarmið um nauðsyn tilraunarinnar og sjónarmið um hversu mikið inngripnið er í eðlilegt líf dýrsins, siðferðissjónarmið vega því þungt.

Fagráð gegnir mikilvægu hlutverki sem umsagnaraðili vegna dýratilrauna. Því auk áður nefndra sjónarmiða geta verið miklir fjárhagslegir hagsmunir undir fyrir umsækjendur, og þar með fyrir allt þjóðarbúið. Fagráð og Matvælastofnun eru því einu óháðu aðilarnir sem geta tekið afstöðu til velferðar þeirra dýra sem eru viðföng dýratilrauna.

Alls bárust fagráði 18 umsagnarbeiðnir á árinu 2019:

- Uptaka mótefna úr broddi hjá nýfæddum kálfum.
- Kerecis Oral sáraroð vs samanburðarvara í verndun nýmyndaðs beins í rottum.
- Fish Skin in soft tissue reinforcement: An in vivo assessment of safety in a rat model of abdominal wall repair
- Vistfræðirannsóknir á íslenskum varpfuglum.
- Svipgerðargreining á stofni sebrafiska með erfðabreytingu á RBM12 geni.
- Hreyfing og vistnýting staðbundinna og fargerða þorskseidda sáraroð vs. samanburðarvara í verndun nýmyndaðs beins í rottum.
- Perfusion á nagdýrum fyrir vefjagreiningar.
- Long-term monitoring of small Arctic charr (*Salvelinus alpinus*) in lava caves found around Lake Mývatn.
- Krabbameinsrannsóknir (cancer research).
- Evolution of cognition: a study of sympatric morphs of Arctic charr (*Salvelinus alpinus*).
- Merkingar á laxaseiðum og fullvöxnum laxi með útvarpsmerkjum.
- Merkingar á laxaseiðum í Vesturdalsá í Vopnafirði.
- Stöðlun á notkun Xylitols til að greina þekjubrest í lungum eftir lungnaskaða.
- Framleiðsla á polyclonal mótefni í kviðarholsvökva í músum.
- Transportation of live seafood.
- Efficacy of novel drugs against airway diseases).
- Verkun (efficacy) ivermectin sprautulyfs (IVOMECS®) gegn *Parascaris* spp. sýkingu í íslenskum folöldum.

- Áskorunartilraun: tilraunabólusetning á útflutningshestum við sumarexemi.

Alls veitti fagråd 14 jákvæðar umsagnir, auk þess sem fjórar umsóknir fengju jákvæða umsögn með ákveðnum skilyrðum.

Nánar má lesa um umsagnir fagráðs í fundargerðum ráðsins.

Þróun dýravelferðarmála og mikilvæg málefni á sviði dýravelferðar

Fagråd um velferð dýra er skipað á faglegum grunni í samræmi við 5. gr. laga um velferð dýra þar sem kveðið er á um að það sé skipað fagfólk á sem flestum eftirtalinna sviða: dýralækninga, dýrafræði, dýraatferlisfræði, dýravelferðar, dýratilrauna, búfjárfræða og siðfræði. Einstaka meðlimir ráðsins vekja reglulega athygli á málefnum sem tekin eru til umræðu, formlega sem óformlega.

Eftirtalinn erindi einstakra fagráðsmanna voru tekin formlega fyrir á árinu 2019:

- Dauðagildir sem sauðfé getur lent í í mjóum vegræsum.
- Lausaganga sauðfjár meðfram vegum landsins.
- Ákeyrslur á dýr meðfram vegum landsins.

Um umræður um þessi mál og niðurstöðu þeirra má lesa í fundargerðum fagráðs.